

Föräldrastöd till tonårsföräldrar

- en kartläggning av arbetet i Södermanlands län

Titel: Föräldrastöd till tonårsföräldrar – en kartläggning av arbetet i Södermanlands län
Utgiven av: Länsstyrelsen i Södermanlands län
Utgivningsår: 2015
Författare: Erika Hedlund
Foto: Johner Bildbyrå AB
Diarienummer: 821-5436-2014
Rapportnummer: 2015:1
ISSN-nummer: 1400-0792
ISBN-nummer: 978-91-88044-45-7

Rapporten finns på: www.lansstyrelsen.se/sodermanland/publikationer

Förord

Länsstyrelsen har fått i uppdrag att åren 2014-2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Viktiga utgångspunkter för arbetet ska vara det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter.

För att kunna planera lämpliga insatser inom uppdraget 2015-2017 behövs ett kunskapsunderlag som belyser läget i Södermanlands län. Därför har denna kartläggning genomförts. Kartläggningen kommer att utgöra underlag för planeringen av det kommande arbetet inom uppdraget. I slutsatserna lämnas förslag på insatser inom uppdraget utifrån kartläggningens resultat och analys. Parallellt med denna kartläggning har Länsstyrelsen i Södermanlands län på uppdrag av Länsstyrelsen i Västmanlands län utfört motsvarande kartläggning i Västmanlands län.

Mikael Bentzer
Socialdirektör

Sammanfattning

Begrepp och definitioner. Gränsen mellan universellt och selektivt (riktat) stöd samt begreppet föräldrastöd är inte tydlig för kommunernas representanter. Det finns svårigheter med att definiera olika insatser som föräldrastöd och om de är universella eller riktade. Det råder även oenighet kring huruvida vissa föräldrastödsprogram är universella eller riktade. Länsstyrelsen ser ett behov av att diskutera begrepp och definitioner för att säkerställa att missförstånd inte uppkommer i arbetet med uppdraget.

Tillgång och efterfrågan på universellt föräldrastöd. Alla kommuner uppger att de har någon form av föräldrastöd för föräldrar med barn i tonåren. En kommun har inte universellt föräldrastöd till föräldrar till barn i denna åldersgrupp. Fem kommuner erbjuder föräldrastödsprogram för tonårsföräldrar. De föräldrastödsprogram som används är Komet tonår (2 kommuner), Ledarskapsträning för tonårsföräldrar (1 kommun), Föräldrakraft (1 kommun), Barn i fokus (1 kommun), Effekt (1 kommun), ÖPP (1 kommun) och annat program (2 kommuner). Fem kommuner erbjuder föräldrastödjande verksamheter. Kommunerna har olika bild av hur efterfrågan ser ut, fyra kommuner menar att intresset är litet medan två kommuner anser att det finns ett stort intresse. En anledning till ett lågt intresse anges vara att många föräldrar inte känner till föräldrastödet och att det behövs mer information. Alla intervjudeltagare anser att det finns behov som inte möts idag.

Målgrupper. Två grupper av föräldrar nämns av flera kommuner som särskilt svåra att nå och som deltar i mindre utsträckning. Det handlar om föräldrar med utländsk bakgrund/som inte talar svenska och pappor. Vid diskussion kring bakomliggande orsak samt hur det kan lösas nämns flera olika förslag och idéer som framöver kan vidareutvecklas gemensamt eftersom det upplevs som ett problem i flera kommuner. En annan grupp som nämns är socialt utsatta föräldrar som har egna svårigheter.

Brister. En stor del av kommunerna har brister inom flera områden. Till exempel har enbart en kommun en person med särskilt avsatt tid för att ansvara för föräldrastöd, fyra kommuner beslutade dokument som tar upp föräldrastöd och ingen kommun har en skriftlig policy för att samordna föräldrastödet. Enbart en kommun har särskild avsatta medel för övergripande arbete med föräldrastöd och ingen kommun bedriver systematiserad uppföljning eller utvärdering. En kommun har kartlagt utbud och efterfrågan och en kommun har erbjudit föräldrastöd på andra språk än svenska. Dessutom känner bara tre av tio respondenter till den nationella strategin.

Det jämställda föräldraskapet. Hälften av intervjudeltagarna svarar att de anser att kommunens föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap. I vilken grad som kommunen arbetar aktivt med jämställdhet inom föräldrastödet skiljer sig dock åt. Enbart två kommuner uppger att jämställdhet har varit en del av planeringen av föräldrastödet. Gemensamt för de flesta intervjudeltagare vad gäller begreppet jämställt föräldraskap är att föräldrarna bör dela på ansvaret för barnet. Flera betonar dock att ansvaret och olika områden inte behöver delas lika utan att familjen måste få bestämma själv. Alla intervjudeltagare är överens om att kommunerna bör sträva mot ett gemensamt ansvar för barnen och att det är något som behöver förmedlas till föräldrarna

Utvecklingsbehov och önskat stöd. Fyra av fem kommuner i enkätundersökningen anser att det finns ett behov av att förstärka de universella föräldrastödjande insatserna. De områden som anges som viktigast att förstärka är föräldrastödsprogram (3 respondenter), familjecentral (1 respondent), föräldrarådgivning (1 respondent), tematiska föräldramöten (1 respondent) och onlineutbildningar (1 respondent). På den öppna frågan vilket stöd som önskas från Länsstyrelsen är de vanligaste svaren:

- Utbildning/kunskap
- Informera och uppdatera om forskning
- Samverkan/erfarenhetsutbyte/nätverk/gemensamma lösningar
- Ligga på kommunerna/draghjälp för frågan

Innehållsförteckning

Inledning.....	7
Bakgrund	8
Barnets bästa ett gemensamt ansvar	8
Föräldrastöd till särskilda grupper.....	8
Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – en vinst för alla	10
Begrepp och definitioner	11
Länsstyrelsens uppdrag	12
Tidigare undersökningar.....	13
Metod.....	15
Intervjuer	15
Enkätundersökning.....	15
Analys.....	16
Resultat intervjuer	17
Tillgängligt föräldrastöd.....	17
Efterfrågan och behov	18
Vilka föräldrar nås av föräldrastödet?	21
Framtiden.....	22
Kommunens organisation.....	22
Samverkan	23
Jämställt föräldraskap.....	24
Vad kan Länsstyrelsen göra?.....	25
Resultat enkätundersökning.....	27
Organisering av arbetet med föräldrastöd	27
Utbildning och kunskap.....	28
Föräldrastödsprogram.....	29
Föräldrastödande verksamhet.....	31
Det jämställda föräldraskapet	32
Behov och utveckling.....	32
Slutsatser	34
Förslag på insatser inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag.....	36
Bilaga 1. Intervjuguide	37
Bilaga 2. Enkätfrågor.....	39

Inledning

Under de två senaste decennierna har en negativ utveckling av barns och ungdomars psykiska och fysiska hälsa konstaterats. Regeringen menar att ett utvecklat universellt förebyggande föräldrastöd kan vända den negativa utvecklingen. Genom stöd och hjälp i föräldraskapet kan andelen barn som har goda relationer med sina föräldrar¹ öka och därigenom ökar barnens möjligheter till en god hälsa och ett gott liv. Som en del i en långsiktig satsning på att främja hälsa och förebygga ohälsa bland barn och ungdomar presenterades den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd av regeringen år 2008.

Föräldrastödsutredningens² betänkande konstaterar att det finns omfattande vetenskaplig grund för att stöd till föräldrar som bidrar till att utveckla ett gott samspel mellan föräldrar och barn gynnar en positiv utveckling hos barnen samt minskar psykisk ohälsa och andra hälsoproblem. Det förebyggande arbetet har till syfte att skapa konkreta och varaktiga positiva förändringar i människors liv. Universellt förebyggande insatser ska minska riskfaktorer och öka skyddsfaktorer för att förebygga ohälsa. Familjen är sannolikt den viktigaste risk- och skyddsfaktorn för barn.

Ett universellt förebyggande föräldrastöd fokuserar på insatser till föräldrar som främjar barns positiva utveckling och maximerar skydd mot svårigheter istället för att fokusera på risk. Genom att erbjuda alla föräldrar stöd och hjälp kan framtida problem förebyggas bland de barn som inte uppvisat några tidiga symtom men senare skulle ha utvecklat problem om inga insatser gjorts.

---

¹ Med föräldrar avses i regeringens strategi barnets vårdnadshavare eller annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med.

² Föräldrastöd – en vinst för alla. Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap (SOU 2008:131).

Bakgrund

I Föräldrastödsutredningens betänkande framkommer att det stöd som givits av barnhälsovården ofta försvinner efter att barnet blivit ett år utan att ersättas av något annat stöd. Framför allt är det ett begränsat antal kommuner som erbjuder stöd till föräldrar under barnets tonårsperiod. Föräldrastödsutredningen konstaterar även att stöd och hjälp till föräldrar varierar avsevärt både i kvalitet och kvantitet mellan och inom kommuner. Regeringen konstaterar i den nationella strategin att de svårigheter som föräldrar kan behöva hjälp med förändras med barnets ålder och mognad och alltefter att förhållanden i barnets miljö förändras. Frågor som kan behöva diskuteras under tonåren är t.ex. alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT) och förhållningssätt kring regler som t.ex. utgångstider, barns frågor om sexualitet och kroppslig integritet, barnens kostvanor och behov av fysisk aktivitet med mera.

Barnets bästa ett gemensamt ansvar

Ansvaret för barns bästa är gemensamt, såväl den offentliga som idéburna sektorn har ett ansvar för att stödja föräldrar liksom föräldrar har skyldigheter gentemot barnet och samhället. Huvudansvaret för barns uppväxtförhållanden och livsvillkor och att barnet får sina rättigheter tillgodosedda har föräldrar eller andra vårdnadshavare. För att kunna fullfölja sina skyldigheter har föräldrar rätt att få stöd från det offentliga, t.ex. sociala skyddssystem, utbildning, hälso- och sjukvård och information och rådgivning.

Enligt socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Socialnämnden ska verka för att barn växer upp under trygga och goda förhållanden och ska i nära samarbete med hemmet främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn. De ansvarar även för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det. Landstingen ska förebygga ohälsa. Den som vänder sig till hälso- och sjukvården ska, enligt hälso- och sjukvårdslagen, när det är lämpligt upplysas om metoder för att förebygga sjukdom eller skada.

Föräldrastöd till särskilda grupper

Föräldrastödsutredningen visar att en del grupper av föräldrar nås i mindre utsträckning än andra av dagens stödinsatser. Därför menar man att det framtida föräldrastödet ska vara intressant för de föräldrar som från början inte är lika motiverade eller intresserade att delta. Stödet ska utformas så att det når alla föräldrar oavsett om det är en mamma eller pappa, ensamstående förälder, om man har utländsk bakgrund eller om man har ett barn med funktionsnedsättning. Det är viktigt att information

om föräldrastödet finns lättillgängligt och på olika språk.

Vissa föräldrar är svårare att nå eller väljer att inte delta i ordinarie föräldragrupsverksamhet. Föräldrastödsutredningen tar upp grupper som mycket unga föräldrar, ensamstående föräldrar, föräldrar med barn med funktionsnedsättning, föräldrar med funktionsnedsättning och föräldrar med bristfälliga kunskaper om det svenska samhället. Genom att rikta generellt föräldrastöd till föräldrar i liknande livssituationer kan föräldrar få ett större utbyte av föräldragruppen.

Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – en vinst för alla

Den nationella strategin för föräldrastöd³ är en strategi för ett universellt förebyggande föräldrastöd. Att föräldrastödet är universellt innebär att alla föräldrar erbjuds samma möjligheter till stöd och hjälp. Strategin omfattar inte selektivt eller indikativt förebyggande insatser. Målsättningen med föräldrastödet är att via föräldrar främja barns hälsa och positiva utveckling och maximera barnets skydd mot ohälsa och sociala problem.

Strategins övergripande mål är: **Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets uppväxt (0-17 år)**. Stödet ska vara frivilligt och ges utifrån föräldrars önskemål och behov. För att uppnå detta har tre delmål formulerat:

Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar. Genom att olika aktörer samverkar, samordnar och samlokaliserar sitt arbete kan stödet till föräldrar påverkas och förbättras. Aktörer som nämns är kommuner, landsting, trossamfund, föräldraföreningar, idrottsrörelsen och andra idéburna organisationer samt studieförbund.

Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar. Genom hälsofrämjande arenor och mötesplatser ges föräldrar möjlighet att skapa informella kontakter som kan komplettera det stöd som föräldrar har genom sina egna sociala nätverk. Exempel på hälsofrämjande arenor är öppna förskolan och familjecentraler. Regeringen påpekar att det är viktigt att ha ett jämställdhetsperspektiv när man inrättar arenor och mötesplatser så att alla föräldrar kan känna sig lika delaktiga.

Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram. Det föräldrastöd som erbjuds ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och baseras på barnkonventionen och ett jämställdhetsperspektiv.

Föräldrastödet bör baseras på ett barnrättsperspektiv och utgår från det jämställda föräldraskapet och ansvarstagandet. Föräldrastödet är ett erbjudande och inte en obligatorisk verksamhet.

Mål i den nationella strategin

Övergripande mål:

Alla föräldrar ska erbjudas föräldrastöd under barnets uppväxt (0-17 år)

Delmål:

Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar

Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar

Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram

³ Föräldrastöd – en vinst för alla. Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap (SOU 2008:131).

Begrepp och definitioner

I den nationella strategin definieras föräldrastöd som: *en aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk.*

Det finns flera nivåer av förebyggande stöd. Den första nivån är universellt stöd där alla föräldrar erbjuds samma möjligheter. Den andra nivån är selektivt stöd som är riktat till grupper av föräldrar som har barn med risk att utveckla problem. Den sista nivån är indikerat stöd som är riktat till föräldrar och barn som har kroniska eller allvarliga problem. I praktiken är gränsen mellan universellt och selektivt stöd dock oskarp. Vissa program som ursprungligen tagits fram för selektiv användning (för föräldrar som upplever problem med sina barn eller i sin föräldraroll) erbjuds även universellt, alltså till alla föräldrar oavsett problemindikation. T.ex. har föräldrastödsprogrammet Cope tagits fram för föräldrar som har barn med beteendeproblem men erbjuds av många svenska kommuner som universellt stöd och benämns då som ett universellt program.

Regeringens definition

En aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk.

Föräldrastödsprogram

Strukturerade kurser för föräldrar som fokuserar på samspelet mellan föräldrar och barn.

Föräldrastödande verksamhet

Övrigt föräldrastöd

Nivåer av förebyggande stöd

Indikerat

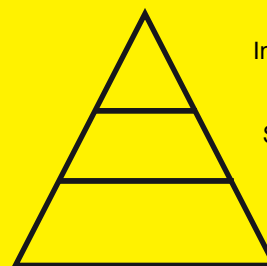
Riktade insatser till föräldrar och barn som har kroniska eller allvarliga sjukdomar, funktionsnedsättningar eller sociala problem.

Selektivt

Riktade insatser till grupper av föräldrar vars barn löper risk att utveckla ohälsa och problem

Universellt

Alla föräldrar erbjuds samma möjligheter till stöd och hjälp.

Indikerat

Selektivt

Universellt

Länsstyrelsens uppdrag

Länsstyrelsen har fått i uppdrag att åren 2014-2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Viktiga utgångspunkter ska vara det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter.

För att kunna planera lämpliga insatser inom uppdraget 2015-2017 behövs ett kunskapsunderlag som belyser läget i Södermanlands län. Kartläggningen kommer att utgöra underlag för planeringen av det kommande arbetet inom uppdraget. Parallellt med denna kartläggning utför Länsstyrelsen i Södermanlands län på uppdrag av Länsstyrelsen i Västmanlands län motsvarande kartläggning i Västmanland.

Regleringsbrev för länsstyrelserna 2014 punkt 72.

Länsstyrelserna ska under åren 2014 – 2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren i respektive län, i enlighet med definitionen av föräldrastöd i den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd. Viktiga utgångspunkter i arbetet ska vara det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter.

Tidigare undersökningar

I Folkhälsomyndighetens rapport ”Föräldrastöd – är det värt pengarna?” konstateras att föräldrastödsprogram är en relativt billig insats. Kommunens kostnader för att genomföra de undersökta universella programmen är mellan 400 och 2500 kronor per barn med en snittkostnad på 2000 kronor. De hälsoekonomiska analyserna av universella föräldrastödsprogram visar att de kan vara en lönsam satsning för kommunen eftersom de minskar utagerande beteende hos barnen eller ökar hälsorelaterad livskvalitet. Det analyserade universella programmet Triple P gav tillbaka 1,5 kronor per satsad krona. Resultat från nyligen avslutade svenska effektstudier av universella föräldrastödsprogram visar små till medelstora effekter, framför allt på föräldranivå.

Statens folkhälsoinstitut genomförde 2012 en totalundersökning av kommuners, landstings och ideella organisationers arbete med föräldrastöd.⁴ Kartläggningen visar att en majoritet av kommunerna och landstingen och hälften av de undersökta organisationerna bedöms bedriva ett strukturerat och systematiskt föräldrastödsarbete. De samordnar föräldrastödsfrågor, satsar på utbildningar av den egna personalen, erbjuder föräldrastödsprogram och andra föräldrastödjande verksamheter, kartlägger utbud och samverkar med andra aktörer. En stor andel har dock svårt att uppskatta omfattningen av föräldrastödsarbetet t.ex. i form av antalet genomförda föräldrastödsprogram.

Majoriteten (87 procent) av de undersökta kommunerna uppger att de erbjuder föräldrastödsprogram under det senaste året. Föräldrastödsprogrammen vänder sig till föräldrar med barn i olika åldersgrupper i olika stor utsträckning; förskolebarn (85 procent), skolbarn (83 procent) och tonårsbarn (72 procent). Endast en liten del av kommunerna (22 procent) uppger att de erbjuder föräldrastödsprogram på andra språk än svenska. Endast drygt tio procent av kommunerna har en befattning med direkt koppling till föräldrastöd (en föräldrastödssamordnare eller föräldrastödskoordinator). Majoriteten (77 procent) av kommunerna bedriver det huvudsakliga föräldrastödsarbetet inom socialförvaltningen medan cirka hälften bedriver arbete inom barn- och utbildningsförvaltningen. Hälften av kommunerna har utarbetade strategier för samordning av föräldrastöd. Cirka en tredjedel (38 procent) har avsatt en särskild budget för föräldrastöd. En majoritet (65 procent) av kommunerna svarar att de kartlägger utbudet av föräldrastödet och en fjärdedel kartlägger efterfrågan. Hälften av

---

⁴ Statens folkhälsoinstitut (2013) Så arbetar kommuner, landsting och ideella organisationer med föräldrastöd. A 2013:01.

kommunerna uppger att de bedriver ett systematiskt arbete med uppföljning och utvärdering av de föräldrastödsinsatser som de erbjuder. Över hälften av kommunerna (57 procent) anger att de har en formaliserad samverkan med en annan aktör. En mycket stor andel (84 procent) anser att de behöver förstärka sina föräldrastödjande insatser. 79 procent av de svarande uppger att de känner till den nationella strategin.

Tolv ideella organisationer har intervjuats av Statens folkhälsoinstitut. Av dessa kartlägger tio organisationer utbudet av föräldrastöd, sju organisationer bedriver systematiserat arbete med uppföljning/utvärdering av föräldrastödjande insatser och sex organisationer har formaliserad samverkan med en annan aktör. Den vanligaste samverkansaktören är en annan ideell organisation (50 procent). Fyra organisationer erbjuder föräldrastödsprogram. De vanligaste föräldrastödjande verksamheter som erbjuds är studiecirkel om föräldraskap (42 procent), föreläsningar om föräldraskap (42 procent) och föräldrarådgivning (42 procent). Åtta av organisationerna erbjuder föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med skolbarn och tonåringar.

Läs mer om föräldrastöd:

Föräldrastöd – en vinst för alla.

Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap. SOU 2008:131

Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd. En vinst för alla.

Regeringskansliet.

Stöd till föräldrar för att främja barns och ungdomars psykiska hälsa. En systematisk forskningsöversikt. Statens folkhälsoinstitut rapport nr 2003:20.

Så arbetar kommuner, landsting och ideella organisationer med föräldrastöd. Statens folkhälsoinstitut A 2013:01.

Föräldrar spelar roll. Handbok i lokalt och regionalt föräldrastödsarbete. Statens folkhälsoinstitut.

Metod

Kartläggningen består av en intervjuundersökning och en enkätundersökning som presenteras närmare nedan.

Kartläggningen har avsett att undersöka länets kommuner, Landstinget och utvalda organisationer/föreningar. Representanter från Landstinget har avböjt medverkan i kartläggningen med motiveringen att Landstinget inte arbetar med universellt föräldrastöd riktat till föräldrar med barn i tonåren. Det föräldrastöd som Landstinget erbjuder är antingen till föräldrar med yngre barn via mvc/bvc eller riktat stöd genom BUP.

Intervjuer

Representanter för samtliga kommuner och Landstinget har tillfrågats om att delta i en telefonintervju. Urvalet av intervjudeltagare har skett genom kontakt med respektive ANDT-samordnare eller motsvarande funktion. De har informerats om uppdraget samt kartläggningen och tagit del av de frågor som ska ställas under intervjun.⁵ De har sedan fått avgöra vem inom deras organisation som ska delta i intervjun. I flera fall har ANDT-samordnaren uppgett att de inte har någon ingående kunskap om föräldrastödsarbetet men att det inte heller finns någon annan med detta i organisationen. Representanter från sex av länets kommuner har deltagit i en intervju. Intervjuerna har skett via telefon. Svaren har antecknats under intervjun samt kompletterats efter samtalet avslutats.

Enkätundersökning

Enkätundersökningen⁶ har mottagits av kommunernas intervjudeltagare, deras chefer samt ytterligare personer som intervjudeltagare har uppgett i de fall så har gjorts. I de fall som ingen intervju har genomförts har en förfrågan om kontaktpersoner för enkätundersökningen skickats. Intervjudeltagarna har tillfrågats om frivilliga organisationer och föreningar som de samarbetar med eller känner till som arbetar med stöd till föräldrar med barn i tonåren. Om sådana har uppgetts har även dessa mottagit enkätundersökningen. Totalt har 28 respondenter från länets kommuner, Landstinget samt sex organisationer mottagit enkätundersökningen. Två påminnelser har gått ut innan tiden för enkätundersökningen gick ut. Totalt har endast 10 respondenter besvarat enkäten vilket motsvarar 36

---

⁵ Se Bilaga 1.

⁶ Se Bilaga 2.

procents svarsfrekvens. I kommunerna har 41 procent av respondenterna besvarat enkäten.

Analys

Kartläggningens resultat har diskuterats och analyserats tillsammans med representanter från Länsstyrelsen samt en referensgrupp med representanter från kommuner och Landstinget. Synpunkter från dessa möten har vägts in i analys och slutsatser.

Resultat intervjuer

Gränsdragningen mellan universellt och selektivt föräldrastöd är inte helt tydlig vilket även framkommer i intervjuerna. I flera fall är intervjudeltagarna osäkra på om de skulle definiera kommunens föräldrastödsinsatser som universellt eller riktat stöd. En del menar till exempel att stödsinsatser som kräver biståndsbeslut via socialtjänsten kan ses som universella i vissa fall eftersom alla föräldrar kan söka och *”det inte krävs särskilda riskbeteenden”* medan andra utgår ifrån att det är riktat eftersom det krävs en bedömning. Det är svårt att i varje enskilt fall avgöra om stödet bör definieras som universellt eller riktat då gränsen är något oklar. Oavsett hur den enskilda insatsen definieras kan man fundera över huruvida föräldrar som inte upplever sig tillhöra en riskgrupp kommer att söka sådant stöd även om de har möjligheten. Det finns även delade meningar kring huruvida vissa föräldrastödsprogram är universella eller riktade hos intervjudeltagarna. Eftersom nästan alla intervjudeltagare använder begreppet riktat stöd när de avser såväl selektivt som indikerat stöd används detta begrepp i redovisningen av resultaten.

Tillgängligt föräldrastöd

Samtliga kommuner uppger att de har någon form av föräldrastöd till föräldrar med barn i tonåren. En kommun har enbart riktat föräldrastöd till denna grupp men erbjuder universellt stöd till föräldrar till yngre barn.

Fem kommuner uppger att de erbjuder föräldrastödsprogram för tonårsföräldrar. Den kommun som svarat att de inte erbjuder föräldrastöd uppger att de tidigare erbjöd Cope men att personalen som höll i detta har slutat vilket innebär att det inte kan erbjudas längre. Det vanligaste föräldrastödsprogrammet är Komet tonår vilket erbjuds av två kommuner. Representanter från båda dessa kommuner påpekar att det inte är ett universellt föräldrastödsprogram. Andra föräldrastödsprogram som erbjuds är Ledarskapsträning för tonårsföräldrar, Föräldrakraft och Effekt.

Fem kommuner uppger att de erbjuder andra föräldrastödjande verksamheter. En kommun uppger att det inte finns stöd speciellt riktat till föräldrar men att det finns insatser till tonåringar med familj där vissa insatser kan anses vara föräldrastöd. Exempel på föräldrastödjande verksamheter är enskilda samtal (med och utan biståndsprövning), familjerådgivning, temakvällar, information till somaliska föräldrar, föräldramöten, föräldracafe med föreläsning och diskussion och råd och stödtelefon.

Efterfrågan och behov

Kommunerna har olika bild av hur efterfrågan från tonårsföräldrar ser ut. Fyra kommuner uppger att intresset är litet eller att det är svårt att fylla de grupper som finns. Det finns olika idéer vad det kan bero på. Två kommuner konstaterar att många föräldrar inte känner till föräldrastödet och att det behövs mer information till föräldrarna. En annan menar att det är litet intresse trots mycket information.

"Ganska minimal efterfrågan. På föräldracaféerna kan det komma ganska många men det varierar. Till stödtelefonen ringer det några i veckan. Kanske kan det bero på att socialtjänsten inte har så gott rykte i kommunen, det är inte socialt accepterat att vända sig till socialtjänsten.. Det har visat sig att kännedomen om det föräldrastöd som finns är dåligt. Hur ska man marknadsföra bättre?"

"När program tidigare erbjöds var det väldigt mycket information kring det men inte mycket intresse. Det var få som anmälde sig och det blev en mycket liten grupp."

De flesta kommuner har majoriteten av sitt föräldrastöd hos socialtjänsten. En av intervjudeltagarna ovan menar att det kan påverka benägenheten att vilja delta. Två kommuner menar att efterfrågan är stor. En av dem menar att det beror på att det har skett hård marknadsföring, den andra påpekar att efterfrågan troligen skulle öka om det gjordes mer reklam.

"Jättestor efterfrågan. Överfulla grupper startar. Ledarskap för tonårsföräldrar har pågått i fem terminer och det har skett hård marknadsföring via radio, annonser skola mm. Denna termin finns två grupper och förra terminen tre grupper."

"Det finns en efterfrågan, det är inte svårt att få ihop grupper. Om vi gjorde mer reklam skulle nog efterfrågan öka men det finns inte alltid resurser för det."

På frågan om det finns behov som inte möts idag svarar alla ja. En intervjudeltagare säger att efterfrågan framför allt är stor vad gäller riktade insatser till föräldrar med stora sociala svårigheter.

"Ja jag kan inte ge det som föräldrar med stora problem behöver."

En annan intervjudeltagare påpekar att det riktade arbetet ofta går före det universella.

"Det förebyggande arbetet prioriteras ner till förmån för akuta problem."

Två uttalanden kan tolkas som att det behövs mer universellt stöd för att förebygga de stora problem som finns hos de familjer som hamnar hos socialtjänsten. En intervjudeltagare i kartläggningen av Västmanlands län påpekar att:

"Vi är nöjda och stolta över att socialtjänsten har särskilt öronmärkta tjänster för det förebyggande arbetet. Det är en framgångsfaktor så att det inte riskerar att försvinna på grund av stort behov av riktade insatser."

Det är en viktig synpunkt eftersom det finns en tendens att se en

motsättning vad gäller resurser mellan det universella och det riktade stödet. Man ser att det finns så stort behov av riktade stödinsatser att det inte finns så mycket utrymme för det universella stödet.

Kommun	Föräldrastödsprogram	Föräldrastödjande verksamhet	Efterfrågan
Eskilstuna	Ledarskapsträning för tonårsföräldrar	Kris och korttidsinsatser till tonåringar med familj för de som hamnar i en svår situation, öppen verksamhet.	Jättestor efterfrågan. Överfulla grupper startar.
Flen	Inget aktivt. Tidigare fanns Cope tonår	Anpassad familjebehandling (familjesamtal, praktiskt pedagogiskt inriktade samtal mm.) kortare tid utan biståndsprövning. Kostnadsfri familjerådgivning. Samverkansgrupp stödteam för föräldrar vars barn inte går i skolan.	En del föräldrar söker för olika problem. När program tidigare erbjöds var det inte mycket intresse tror väldigt mycket information. Få anmälde sig.
Katrineholm	Föräldrakraft	Ungdomssupport – samtal.	Det finns efterfrågan. Om vi gjorde mer reklam skulle nog efterfrågan öka men det finns inte alltid resurser för det.
Nyköping	Enbart riktat (Komet tonår och Barn i fokus)	Tillfälliga föräldrakvällar på olika teman. Information till somaliska föräldrar Föräldramöten	Det behövs mer information
Strängnäs	Enbart riktat (Komet tonår)	Individuellt biståndsprövat föräldrastöd i form av samtalsstöd, nätverksmöten, funktionell familjeterapi. Familjerådgivning med särskilt uppdrag att stödja i föräldrarollen. Familjecentralen finns en anställd på 50 %	Stöd till föräldrar till yngre barn alltid fullt. Komet tonår svårare att fylla. Det verkar vara svårare att ta hjälp ju äldre barnen blir.
Trosa	Effekt	Föräldracafé med föreläsning och diskussion. Råd och stödtelefon via socialtjänsten.	Ganska minimal efterfrågan. På föräldracaféerna kan det komma ganska många men varierar under terminen. Råd och stödtelefon ringer några i veckan. Kännedomen om föräldrastödet är dålig.

Vilka föräldrar nås av föräldrastödet?

Alla intervjudeltagare anser att det är särskilda grupper av föräldrar som utnyttjar föräldrastödet. Grupper som nämns särskilt är kvinnor, föräldrar som lever i par, föräldrar med svensk bakgrund och föräldrar som är socialt etablerade.

”Kvinnor är överrepresenterade, ofta är det ensamstående kvinnor. Ett fåtal ensamstående män har deltagit. De män som deltar kommer oftast med sin fru. Vi uppmuntrar att båda föräldrar ska delta om det finns två föräldrar men även i de familjerna är kvinnor vanligare. Ofta jobbar männen på annan ort vilket gör att de är mindre aktiva i föräldraskapet, ibland kan de inte rent praktiskt delta. Vi har valt att inte lägga oss i så mycket förutom att berätta att det ger bäst resultat om båda föräldrar deltar. Vi vill inte komma med så mycket pekpinnar och pressa föräldrar som inte vill delta eftersom de oftast hoppar av.”

”Medelklassen söker oftare, den stora delen av de som söker själva är arbetande med egna sociala nätverk. De får stöd under en kortare tid för ett avgränsat problem och sedan är det klart.”

Vad gäller social bakgrund och familjekonstellation finns det dock intervjudeltagare som hävdar motsatsen.

”Det är ju familjer som har kontakt med socialtjänsten”

”Framför allt skilda föräldrar söker hjälp”.

På frågan om det finns någon grupp av föräldrar som inte nås av föräldrastödet nämner fem kommuner personer med utländsk bakgrund eller föräldrar som inte talar svenska. Framför allt kopplar man det till att föräldrarna har svårigheter med språket och att föräldrastödet ofta ges på svenska. Flera intervjudeltagare uppger att detta är något som diskuteras i deras kommuner och att man försöker hitta lösningar. Det finns de som menar att även om problemet kan lösas till exempel genom att ta in tolkar kan det upplevas som problematiskt.

”Föräldrar med annan etnisk bakgrund, mest på grund av språkförbistringar. Det är svårt när föräldrarna inte kan språket. Det finns inte så många hos oss som kan ett annat språk. Det finns ju alltid möjlighet till tolk men det är svårt. En medarbetare hos oss talar arabiska och kan ge föräldrastöd.”

”Föräldrar med utomnordisk bakgrund är underrepresenterade, bara 8 personer på fem terminer. Gruppen sker inte med tolk men man kan anpassa farten och språket.”

”Personer med annan etnicitet kommer ofta inte. Språket upplevs som ett hinder. Vi informerar om att tolk kan anlitas men man känner sig nog utpekad och kommer inte ändå.”

Två intervjudeltagare menar att det kan bero på andra faktorer än språket och att en lösning kan vara att arbeta med gruppen separat.

”Föräldrar med utländsk bakgrund. De kommer ofta inte när de kallas, det är en erfarenhet från flera olika verksamheter. Det finns tankar om att anordna speciella träffar för den målgruppen, till exempel Komet på somaliska. Anledningen till att de inte kommer kan vara om informationen är på svenska eller kanske andra anledningar.”

”Föräldrar från andra länder. Vi har gjort försök med att arbeta med sådana grupper till exempel genom att anställa personal med utländsk bakgrund men det kan ändå vara svårt på grund av olika kulturer och så. Även språket kan vara ett hinder.”

En annan grupp som nämns är föräldrar med egen problematik som psykiska problem, missbruk, föräldrar som lever i våldsamma relationer eller annan social utsatthet.

”De föräldrar som har det allra svårast deltar inte. Kanske för att de inte kan komma en gång i veckan. Det har tidigare provats med en daggrupp med föräldrar utan arbete – det var dock svårt eftersom de hade många andra problem och insatser.”

”Föräldrar med egna psykiska problem, svagbegåvade. De föräldrar som inte klarar av att reflektera över sitt eget beteende klarar inte programmet. De kan vara svåra att nå för att de inte förstår varför det ska vara bra.”

Framtiden

På frågan hur planerna ser ut framöver svarar de flesta att det inte finns några direkt konkreta planer att förändra det stöd som finns. En del kommuner planerar att utöka föräldrastödet till tonårsföräldrar men det är överlag inga stor förändringar. Två intervjudeltagare nämner särskilt att de diskussioner som förs och de förslag som läggs fram kommer från verksamheten inte från högre nivå.

”Jag har lagt fram till politikerna att verksamheten måste utökas, framför allt det riktade stödet. Det finns så stort behov av riktat stöd att det inte finns något större utrymme för universellt förebyggande stöd.”

”Det förs ingen diskussion på högre nivå. Diskussionen förs bland de som utför föräldrastödet.”

Kommunens organisation

Fem kommuner uppger att det inte finns någon person i kommunen som har särskilt avsatt tid i sin tjänst för att ansvara för föräldrastöd. De påpekar att den person som är chef över den verksamhet som bedriver föräldrastödet självklart ansvarar för det men att denne vanligtvis inte har det som särskilt utpekad arbetsuppgifter eller någon avsatt tid för det.

”Ingen förutom chefen för IFO som ju naturligtvis har ansvar men inte så särskilt utpekad som arbetsuppgift.”

”Ansvaret ligger på chefen för familjeenheten men det är en av många frågor som inte har någon särskild avsatt tid.”

I en kommun ligger ansvaret för föräldrastödet på ANDT-samordnaren men det finns en diskussion om att tjänsten borde ligga högre upp i kommunen för att motverka att frågan upplevs som en fråga enbart för socialtjänsten.

”Ansvaret ligger på ANDT-samordnaren. Tjänsten ligger under socialtjänsten barn och familj. Det har förts en diskussion om att denna tjänst borde lyftas ur och ligga högre upp i kommunen. Det skulle underlätta att få ett uppifrån perspektiv. Det skulle troligen göra att det var lättare för föräldrar att vända sig till denna person om föräldrastödet inte upplevs enbart vara en fråga för socialtjänsten.”

Två kommuner uppger att ingen särskilt ansvarig finns för frågan.

”Finns inte. Personalen inom verksamheten har själva tagit fram och utvecklat av eget intresse men det samordnas inte av andra.”

”Det finns ingen som har det uppdraget.”

Intervjudeltagarna fick frågan om det finns några beslutade dokument som tar upp föräldrastöd. Fyra kommuner svarar ja på den frågan. En av dem har enbart dokument som berör föräldrastöd till föräldrar till yngre barn och riktat stöd till tonårsföräldrar. En av kommunerna uppger att det finns men att det tidigare inte varit formulerat som föräldrastöd vilket ska ändras detta år. De beslutade dokumenten tenderar att vara beslutade på tjänstemannanivå.

Samverkan

På frågan om kommunen samverkar med andra föräldrastödjande aktörer framkommer att alla kommuner samverkar med någon utomstående aktör, en del enbart i individärenden medan andra samverkar kring någon återkommande eller enskild aktivitet. Exempel på samverkanspartners är Svenska kyrkan, Landstinget (psykiatri, habilitering, ungdomsmottagning, barn och ungdomspsykiatri), Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och andra föreningar och organisationer. Hälften av kommunerna uppger att det inte finns någon aktör som de anser saknas i samverkan. Två kommuner svarar att det finns aktörer som saknas i samverkan t.ex. idrottsföreningar.

På frågan vilka aktörer utöver kommuner och landsting som de känner till som arbetar med föräldrastöd i Södermanland kan fyra intervjudeltagare namnge åtminstone en aktör medan två uppger att de känner till att det finns föreningar som inriktar sig till exempel på neuropsykiatriska problem. Exempel på aktörer som namnges är Röda korset, Pingstkyrkan, Svenska kyrkan, Makalösa föräldrar och Nykterhetsrörelsen. Utöver dessa anges föreningar särskild inriktade på olika neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt missbruk.

Jämställt föräldraskap

På frågan om intervjudeltagaren anser att kommunens föräldrastödande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap svarar tre intervjudeltagare ja. Den vanligaste motiveringen är att föräldrastödet riktar sig till alla föräldrar, i vilken grad som kommunen arbetar aktivt med jämställdhet skiljer sig åt.

"Absolut vi lyfter alltid att bägge föräldrar måste ta ansvar. Hur fördelar man i familjen? Personalen behöver även uppmärksamma att det i vissa fall gäller olika regler beroende på kön, kvinnor kanske får mer stöd ibland för att man har högre förväntningar medan man inte antar att pappan ska ta lika mycket ansvar efter en separation till exempel."

"I den mån det är möjligt erbjuds båda föräldrar att delta. Om de är skilda och har problem kan de få varsin tid. Eftersom vi jobbar på socialtjänsten beror det mycket på vem som är vårdnadshavare, vi måste förhålla oss till regler kring det. Men vi vet ju att det är mer eller mindre verkningslöst om det finns två föräldrar att man bara jobbar med den ena. Vi vill jobba med båda"

Två intervjudeltagare svarar att de är tveksamma. Framför allt för att de menar att det är svårt att ha en uppfattning om effekten och att det skulle behöva göras mer. En av de två intervjudeltagarna menar att det inte räcker att erbjuda både mammor och pappor utan att det kanske krävs något mer för att anse att arbetet bidrar till ett jämställt föräldraskap.

"Mycket svår fråga. Både ja och nej. Först tänker jag att ja vi riktar ju oss till alla och alla får samma stöd. Sen tänker jag att nej det kanske inte är jämställt, vi kanske inte tilltalar alla. Det går ju alltid att göra bättre och utveckla."

"Tveksamt, det finns åtminstone en del kvar att göra. Det finns nog en ambition men vet inte om det lyckas. Man kanske inte tänker så mycket vidare än den som söker."

Två kommuner uppger att jämställdhet är något som har övervägts i planeringen av föräldrastödet. Det handlar framför allt om att man vill att båda föräldrar deltar och ges lika stort utrymme.

"Ja till exempel vad gäller fall där våld förekommit. Men även hur man ibland kan låta mamman ta över och att föräldrarna ska få höras lika mycket. Det finns med i diskussionen i behandlingsplanering och annat."

"Indirekt. Vi vet ju att det blir bäst resultat när båda är med. Och vi problematiserar kring bär båda föräldrarna inte kommer och diskuterar det med föräldrarna."

Fyra kommuner uppger att de inte har övervägt jämställdhet när föräldrastödet har planerats.

"Inte direkt. Vi har tänkt att alla kommer som vill. Det har dock resonerats kring överväganden vad man gör i fall där det har förekommit psykiskt våld mellan föräldrarna. Det har inte planerats men vi har lärt oss."

”Nej inte uttalat. Vi som jobbar här brinner ju för olika saker men det har inte funnits med på det sättet i planeringen.”

För att få en uppfattning om vad personer som arbetar i kommunerna menar med ett jämställt föräldraskap har de ombetts att berätta hur de tolkar begreppet. Syftet är att få en bild som kan ligga till grund för en diskussion kring en gemensam förståelse för begreppet i det kommande arbetet. Gemensamt för de flesta är ett fokus på att föräldrarna ska dela på ansvaret för barnet. I vilken utsträckning föräldrarna ska dela på ansvaret och ansvaret för vad skiljer sig något åt. Flera betonar att ansvaret och områden inte behöver delas lika utan att familjerna måste få bestämma själva.

”Likvärdigt ansvar för barnets väl. Det betyder inte att föräldrarna behöver göra exakt samma saker men det ska inte förväntas att någon tar större ansvar.”

”Inte att familjerna måste dela 50/50 på allting. Uppmärksamma föräldrarna och medvetandegöra och föra en diskussion utifrån detta. Hur kan man uppnå balans i familjen utifrån deras syn?”

”Båda föräldrar ska ta mycket ansvar för barnen. Men det ser så olika ut i alla familjer och vi kan inte kräva jämställdhet av alla. Man har så olika förutsättningar ekonomiskt och socialt. Personalen på socialtjänsten jobbar med jämställt föräldraskap i samband med hbt-certifiering.”

”Alla får vara som de vill och göra det de är bra på. Det behöver inte vara exakt 50 procent utan att man gör det bästa av varandra. Alla ska ha samma rättigheter och man ska dela upp utan att det är självklart vem som gör vad. Till exempel ska inte pappan behöva spela fotboll om jag gör det bättre eller vill. Jag upplever (kommunen) som ett ojämnt samhälle. Människor är fast i väldigt stereotypa mönster. Därför tror jag att det kan vara svårt att gå ut för hårt med det också. Det är viktigt att anpassa till befolkningen.”

Alla intervjudeltagare är överens om att gemensamt ansvar för barnen är något som kommunen bör sträva emot och att det ska förmedlas till föräldrarna när det är möjligt.

Vad kan Länsstyrelsen göra?

På frågan vilket stöd som önskas från Länsstyrelsen svarade flera av intervjudeltagarna att de önskar olika utbildningsinsatser, information och uppdatering av forskning, draghjälp för frågan genom att Länsstyrelsen ”ligger på” ledningar och politiker samt erfarenhetsutbyte/samverkan. Svaren har kategoriserats och presenteras i tabell 2.

Tabell 2. Önskat stöd från Länsstyrelsen.

Stöd	Antal kommuner
Utbildning/kunskap	4
Informera och uppdatera om forskning	4
Samverkan/erfarenhetsutbyte	4
Ligga på kommunerna/draghjälp för frågan	4
Dialog med kommunerna	1
Pengar	1
Reda ut begrepp och definitioner	1

”Samverkan... Det kan vara viktigt att få diskutera och utbyta erfarenheter med andra kommuner. Inom våldsområdet finns det ju så varför inte inom detta område?”

”Oftast handlar det inte om att det behövs pengar. Det svåra är att bearbeta organisationen. Länsstyrelsen kan utbilda och ge kunskap och inspirera framför allt politiker och höga ledningar som målgrupp. De som jobbar har koll och vet att det behövs, det är inte det som är problemet utan att få igenom det. /.../ Det är ett problem att uppdraget kommer när kommunen inte är redo. Vi är fortfarande inte där. Vi är inte ens igång ordentligt med föräldrastöd för små barn så vi är inte redo att rikta till tonårsföräldrar.”

”Länsstyrelsen kan trycka på uppåt så att cheferna ser att det måste göras och att det anses viktigt.”

”Riktlinjer vad man ska jobba med, hur och evidens. /.../ Hur utvärderar man på ett bra sätt? Vi behöver verktyg och information.”

Resultat enkätundersökning

Endast fem av Södermanlands nio kommuner har besvarat enkäten. Anledningen till att så få har besvarat enkäten är svårt att uttala sig om men en anledning kan vara att en stor andel av kommunerna har personal som inte känner att de har särskilt stor kunskap om området. 32 procent av de tillfrågade var intervjudeltagarnas chefer, det går visserligen inte att utläsa om det är intervjudeltagare eller chefer som har besvarat enkäten, men en anledning kan vara att detta är en fråga som framför allt de som direkt arbetar med den känner sig berörda av. Av de tillfrågade föreningar och organisationerna, sex stycken, har enbart en organisation besvarat enkäten.

Organisering av arbetet med föräldrastöd

Den vanligaste förvaltningen att bedriva det huvudsakliga föräldrastödsarbetet i är socialförvaltning, vilket fem respondenter från fyra kommuner har uppgett. I två av kommunerna har minst en respondent även angett att arbetet bedrivs i barn och utbildningsförvaltningen. En kommun uppger att arbetet bedrivs i kommunledningen.

Ingen kommun eller organisation anger att deras organisation har en skriftlig policy för arbetet med att samordna frågor/insatser som handlar om föräldrastöd. Tre kommuner och en organisation uppger att de inte har en skriftlig policy medan två kommuner svarar vet ej. På frågan om det finns särskilt avsatta medel för det övergripande/samordnande arbetet med föräldrastöd år 2014 svarar enbart en respondent från en kommun ja medan två kommuner och en organisation svarar nej. Två kommuner uppger svaret vet ej.

Följande aktörer anges som samverkanspartners, för att anges som samverkanspartner räcker det att en respondent i en kommun angett detta.

Tabell 3. Samverkansaktörer

Samverkansaktör	Antal kommuner/organisationer
Landstinget	3
Kommuner	2
Region-/kommunförbund	0
Studieförbund	3
Frivilligorganisationer eller föreningar	1
Religiösa samfund	1
Polisen	0
Forskningslärosäte	1
Annan aktör	3

Ingen kommun eller organisation uppger att de bedriver något systematiserat arbete med uppföljning eller utvärdering. Fyra kommuner och en organisation svarar nej, totalt åtta respondenter, medan en kommun svarar vet ej.

På fråga vilka kommunikationskanaler som används för att förmedla kunskap till allmänheten om de olika föräldrastödjande insatser som de erbjuder svarar respondenter enligt nedanstående tabell.

Tabell 4. Kommunikationskanaler

Kommunikationskanal	Antal kommuner/organisationer	Antal respondenter
Hemsida	4	4
Broschyr som skickas hem till föräldrarna	1	1
Broschyr på offentlig plats	3	3
Information via skolan	4	5
Information via massmedia	3	3
Andra kommunikationskanaler	3	3
Vi använder inga kommunikationskanaler	0	0
Vet ej	3	3

Utbildning och kunskap

På frågan om respondenterna känner till att det finns en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd uppger tre respondenter från två kommuner att de känner till den. Övriga sju respondenter från fyra kommuner och en organisation känner inte till strategin. På frågan vilka kanaler som respondenterna använder för att hålla sig uppdaterad i frågor som rör föräldrastöd svarar respondenterna enligt tabellen nedan.

Tabell 5. Kanaler för uppdatering.

Kanal	Antal respondenter
Folkhälsomyndighetens webb	3
Rapporter/kunskapsunderlag från Folkhälsomyndigheten	2
SBU	0
Socialstyrelsen	3
Länsstyrelsen	1
Skolverket	2
Region-/kommunförbund	2
Andra kanaler	1
Jag håller mig inte uppdaterad	3

Tre kommuner uppger att personalen har erbjudits utbildning/fortbildning som gäller föräldrastöd under det senaste året, en av dessa kommuner ger dock motstridiga svar. En organisation har svarat nej och två kommuner vet ej.

Enbart en respondent från en kommun uppger att det befintliga utbudet av föräldrastöd har kartlagts under det senaste året, dennes kommun uppger dock motstridiga svar. Majoriteten av respondenterna, sju stycken från fyra kommuner och en organisation, svarar nej. En kommun uppger svaret vet ej. I fyra kommuner uppger samtliga att de inte har gjort det (totalt fem respondenter) eller vet ej. På frågan om behov/efterfrågan har kartlagts under det senaste året svarar en kommun ja medan tre kommuner och en organisation svarar nej och en kommun svarar vet ej. Ingen respondent anger att dennes organisation samarbetar med ett forskningslärosäte, sju respondenter från fyra kommuner och en organisation svarar nej medan en kommun svarar vet ej.

Respondenterna uppmanades att ange vilka andra aktörer som de känner till som aktivt arbetar med föräldrastöd. Fyra respondenter uppgav att de inte känner till andra aktörer medan övriga respondenter uppgav minst en annan aktör.

Tabell 6. Aktörer som arbetar med föräldrastöd.

Aktörer	Antal respondenter
Landsting	3
Kommuner	2
Region-/kommunförbund	0
Studieförbund	0
Frivilligorganisationer	3
Religiösa samfund	1
Polisen	2
Forskningslärosäte	2
Annan aktör	0
Känner inte till andra aktörer	4

Föräldrastödsprogram

På frågan angående om organisationerna har erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i olika åldersgrupper svarar samtliga respondenter från två kommuner och en organisation vet ej. Även respondenter från två andra kommuner svarar vet ej men i dessa fall har minst en annan respondent uppgett ett annat svar, totalt svarar fem respondenter vet ej.

Minst en respondent från en kommun uppger att det erbjudits föräldrastödsprogram till föräldrar med spädbarn, två kommuner att det erbjudits till föräldrar med förskolebarn, tre kommuner att det erbjudits till föräldrar med skolbarn och tre kommuner att det erbjudits till tonårsföräldrar. Endast en kommun anger att de erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i samtliga

åldersgrupper. En kommun har angett att de erbjuder föräldrastödsprogram till föräldrar till barn i alla åldersgrupper utom spädbarn och en kommun till föräldrar med skolbarn och tonåringar. På frågan om de erbjuder föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren under det senaste året svarar fyra kommuner ja, en av dessa ger dock motstridiga svar. En kommun uppger svaret vet ej och en organisation svarar nej. Övriga frågor angående föräldrastödsprogram ställs enbart till de kommuner där minst en respondent svarat ja på frågan om de erbjuder föräldrastödsprogram till föräldrar till barn i tonåren under det senaste året.

I tabell 7 redovisas vilket/vilka föräldrastödsprogram som kommunerna har uppgett att de erbjuder till föräldrar med barn i tonåren.

Tabell 7. Föräldrastödsprogram.

Föräldrastödsprogram	Eskilstuna	Flen	Strängnäs	Trosa	Antal kommuner
COPE tonår	-	X	-	-	1
EFFEKT	-	-	-	X	1
Komet tonår	-	-	X	-	1
Ledarskapsträning för tonårsföräldrar	X	-	-	-	1
ÖPP	-	X	-	-	1
Annat föräldrastödsprogram	-	-	X	X	2

Endast en kommun uppger att de har erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren på andra språk än svenska. Det språk som denna kommun har erbjudit föräldrastödsprogram på är somaliska.

Tre kommuner uppger att de har erbjudit universellt inriktade föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren, en kommun uppger att de inte gör det. Tre kommuner uppger att de har erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren som har uttalade problembeteenden (så kallat selektivt stöd) medan en kommun uppger svaret vet ej.

Fyra kommuner har besvarat frågan hur många grupper föräldrastödsprogram för föräldrar med barn i tonåren som har genomförts det senaste året. Två kommuner svarar två grupper och två kommuner svarar fem grupper. Kommunerna har uppmanats att uppskatta ungefär hur många familjer som under det senaste året har deltagit. Tre kommuner har besvarat frågan, nedan presenteras deras svar.

”40”

”Vet ej kanske 20-10 per grupp (denna kommun har angett två grupper totalt).”

”Kan inte svara då alla föräldrar på våra skolor varit delaktiga/inbjudna.”

På frågan hur många utbildade gruppleddare som finns svarar fyra kommuner. Svaren är mellan 2-5.

Föräldrastödjande verksamhet

På frågan om organisationerna har erbjudit föräldrastödjande verksamhet till olika åldersgrupper svarar en kommun vet ej. Två kommuner svarar att de erbjudit föräldrar till barn i alla åldersgrupper medan en kommun uppgett att de erbjudit föräldrar till barn i alla åldersgrupper utom tonårsbarn. På frågan om de har erbjudit föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med barn i tonåren under det senaste året svarar tre kommuner ja och en kommun nej. Respondenterna har ombetts att svara på vilken/vilka föräldrastödjande verksamheter som erbjudits som de känner till, svaren presenteras nedan. Respondenter från två kommuner och en organisation har svarat vet ej. Enbart de kommuner som uppgett någon verksamhet redovisas i tabellen.

Tabell 8. Föräldrastödjande verksamheter.

Föräldrastödjande verksamhet	Flen	Strängnäs	Trosa	Antal kommuner
Familjecentral	-	X	X	2
Föräldrarådgivning	-	X	X	2
Föreläsningar	-	-	X	1
Studiecirklar	-	-	-	-
Tematiska föräldramöten	-	X	X	2
Onlineutbildning	-	-	-	-
Andra föräldrastödjande verksamheter	X	X	X	3

Ingen respondent uppger att dennes organisation har erbjudit föräldrastödjande verksamheter på andra språk än svenska, två kommuner svarar vet ej.

I tre kommuner har respondenter uppgett att de har erbjudit universellt inriktad föräldrastödjande verksamhet, en av dessa kommuner ger dock motstridiga svar. En organisation har svarat nej och två kommuner har svarat vet ej. I tre kommuner har respondenter uppgett att de har erbjudit föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med barn som har uttalade problembeteenden, en av dessa kommuner uppger dock motstridiga svar. En kommun och en organisation uppger att de inte erbjuder sådan föräldrastödjande verksamhet medan en kommun svarat vet ej.

Det jämställda föräldraskapet

Eftersom Länsstyrelsens uppdrag ska ha det jämställda föräldraskapet som utgångspunkt har frågor om jämställdhet ställts till respondenterna. På frågan om respondenterna anser att kommunens föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap svarar tre respondenter från två kommuner ja medan övriga sju respondenter från tre kommuner och en organisation svarar vet ej. Respondenter från två kommuner uppger att jämställdhet är något som har övervägts när föräldrastödet har planerats medan representanter från två kommuner har svarat nej och en kommun och en organisation har svarat vet ej.

Behov och utveckling

Fyra kommuner och en organisation, sju av nio respondenter, svarar att de upplever att det finns ett behov av att förstärka universella föräldrastödjande insatser. En kommun svarar vet ej. Respondenterna har angett ett område inom vilket de anser att det finns störst behov att utveckla universella föräldrastödjande insatser till föräldrar med barn i tonåren. Svaren presenteras i tabell 9.

Tabell 9. Utvecklingsområden

Område	Antal kommuner/organisationer	Antal respondenter
Familjecentral	1	1
Föräldrarådgivning	1	1
Föreläsningar	0	0
Studiecirklar	0	0
Tematiska föräldramöten	1	1
Onlineutbildningar	1	1
Föräldrastödsprogram	2	3
Andra föräldrastödjande insatser	0	0

På frågan om vilket stöd som respondenterna önskar från Länsstyrelsen har enbart fyra respondenter svarat. Deras svar har sammanställts i tabell 10, en respondent kan ha angett flera svar.

Tabell 10. Önskat stöd från Länsstyrelsen.

Stöd	Antal respondenter
Utbildning/kunskap	2
Information om utbildningar och forskning	2
Sprida att föräldrastöd fungerar	1
Stöd till samverkan med skolor	1
Träffar och stöd för utvecklingsarbete	1
Hjälp med utvärderingsformer	1

Slutsatser

Ett genomgående problem under arbetet med kartläggningen har varit att aktörerna och även Länsstyrelsen har problem med hur de aktuella begreppen ska användas. Det gäller begreppet föräldrastöd men framför allt gränsdragningen mellan universellt och selektivt stöd. Det är i en del fall svårt att definiera enskilda insatser som universella eller selektiva. Detta behöver framöver diskuteras mer ingående för att klargöra vilka verksamheter som ryms inom uppdragets ram men också för att klargöra att det finns en gemensam förståelse för begreppet för att undvika missförstånd i det kommande arbetet med föräldrastöd i länet. Dessa svårigheter är inte unika för Södermanlands län utan är ett problem på flera nivåer. Som exempel kan nämnas att olika myndigheter och forskare benämner samma verksamheter och program på olika sätt samt olika över tid. Ett mål för det kommande arbetet bör därför vara att utarbeta en gemensam arbetsdefinition för det samordnade arbetet i Södermanland som om möjligt stämmer överens med övriga regioner.

Det råder skilda meningar angående föräldrars efterfrågan av stöd där majoriteten av kommunerna menar att efterfrågan är liten medan två kommuner menar att det finns en stor efterfrågan. De som ser en större efterfrågan menar att det beror på effektiv marknadsföring eller att efterfrågan skulle bli ännu större om mer marknadsföring skedde. En kommun påpekar att det faktum att föräldrastödet hanteras av socialtjänsten kan vara en anledning att man inte vill delta i verksamheten då man inte identifierar sig som en del av socialtjänstens klientel.

Samtliga intervjuade kommuner uppger att det finns behov hos gruppen tonårsföräldrar som inte möts idag. Det verkar som att det i en del kommuner upplevs vara en konkurrens mellan det universella och det riktade (selektivt och indikerat) stödet där det riktade stödet prioriteras på bekostnad av det universella. Det finns dock även representanter som menar att det universella stödet skulle kunna minska de stora problem som finns hos familjer som hamnar hos socialtjänsten och kräver stora riktade insatser. En kommun i Västmanlands län som arbetar mycket med föräldrastöd påpekar att det är en fördel att de har särskilt öronmärkta pengar för det förebyggande arbetet så att det inte riskerar att försvinna på grund av stort behov av riktade insatser.

Alla kommuner menar att de som deltar i föräldrastödet tillhör särskilda grupper. Till exempel nämns att det är särskilt kvinnor, föräldrar som lever i par, föräldrar med svensk bakgrund och föräldrar som är socialt etablerade. Två kommuner hävdar tvärtom att det framför allt är föräldrar som

har kontakt med socialtjänsten som deltar. Fem av sex kommuner identifierar föräldrar med utländsk bakgrund eller föräldrar som inte talar svenska som en grupp av föräldrar som inte nås. Flera menar att det kan bero på att föräldrastödet enbart ges på svenska, enkätundersökningen visar att det enbart är en kommun som har erbjudit någon form av föräldrastöd på annat språk. Andra menar dock att det inte enbart beror på språket. Kommunerna själva har börjat fundera kring orsaker till att utländska föräldrar är svårare att nå och har förslag på lösningar. Eftersom detta är ett problem som flera kommuner tagit upp kan det vara en fråga att gemensamt diskutera och finna lösningar på. För varje enskild kommun kan det vara tids- och kunskapskrävande att komma på och prova olika lösningar men genom erfarenhetsutbyte kan man ta del av varandras idéer och lösningar samt lära sig av vad som har fungerat för andra.

Många kommuner har brister vad gäller formell organisation av arbetet med föräldrastöd. I många kommuner finns det inte någon med särskilt ansvar för frågan. Formellt ansvarar visserligen chefen för den verksamhet där frågan ligger men ofta har denne inte någon särskild kunskap om föräldrastöd. Även personalen som konkret arbetar med frågan kan ha visst ansvar men de har ofta ingen avsatt tid för att arbeta med utveckling och bevakning av frågan. En majoritet av kommunerna (fyra av sex kommuner) har visserligen beslutade dokument som berör föräldrastöd men de flesta dokument tenderar att vara beslutade på tjänstemannanivå. Ingen kommun uppger heller att de bedriver någon systematisk uppföljning eller utvärdering av arbetet. Två kommuner tar upp att de diskussioner som förs angående föräldrastöd och de förslag som läggs fram framför allt sker på verksamhetsnivå vilket upplevs som ett problem. I en kommun finns en diskussion om att ansvaret för föräldrastödsfrågorna bör ligga högre upp i kommunen så att frågan inte enbart ska upplevas som en fråga för socialtjänsten där majoriteten av kommunerna har placerat arbetet.

Hälften av intervjudeltagarna anser att kommunens föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap. Den vanligaste motiveringen är att alla föräldrar är välkomna, i vilken grad som kommunen arbetar aktivt med frågan skiljer sig dock åt mellan kommunerna. De respondenter som inte har svarat ja på frågan gör det inte för att de inte försöker att påverka, utan för att de anser att de är svårt att ha en uppfattning om effekten och att mer behöver göras. En intervjudeltagare menar till exempel att det krävs mer aktivt arbete än att enbart erbjuda stöd till alla föräldrar oavsett kön. Enbart två kommuner uppger att de har övervägt jämställdhet i planeringen av föräldrastödet. Alla intervjudeltagare är överens om att ett gemensamt ansvar för barnen är något som det bör strävas mot och att det bör förmedlas till föräldrarna när det är möjligt. Överlag verkar jämställdhet inte vara ett område som har arbetats med särskilt aktivt i majoriteten av kommunerna men det finns ett intresse och man ser att det är nödvändigt.

Diskussionen kring jämställdhet och hur det kan påverkas i föräldrastödsverksamheten är en fråga som kan diskuteras och utvecklas tillsammans framöver.

Kunskapen om föräldrastöd verkar överlag inte vara särskilt hög i länets kommuner. Till exempel uppger enbart tre respondenter från två kommuner att de känner till att det finns en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd. Frågan om vilka kanaler som respondenterna använder för att hålla sig uppdaterade visar att enbart en tredjedel eller mindre använder sig av information från myndigheter med uppdrag inom föräldrastöd. Flera kommuner erbjuder inte personalen någon utbildning i frågan. Intervjuerna visar att det finns kunskapsluckor vad gäller grundläggande kunskap inom föräldrastöd och tonåringars behov. Detta medför att utbildning och kunskap samt information och uppdatering angående forskning kommer vara viktiga insatser under kommande år. Det stöd som flest önskar från Länsstyrelsen är utbildning, information och uppdatering, samverkan och erfarenhetsutbyte samt hjälp genom att Länsstyrelsen ger draghjälp till frågan.

Förslag på insatser inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag

- Identifiera och utveckla kontakter med fler relevanta aktörer i länet.
- Skapa möjligheter till samverkan, erfarenhetsutbyte och diskussion mellan aktörer kring föräldrastödsfrågor i länet.
- Bevakning av aktuella frågor och spridning av information till aktuella aktörer
- Utbildningsinsatser till relevanta aktörer i länet.
Identifierade relevanta områden för 2015 är t.ex.:
  - Grundläggande kunskap gällande föräldrastöd till föräldrar med barn i tonåren
  - Föräldrastöd till utländska föräldrar
  - Jämställdhet och föräldrastöd

Bilaga 1. Intervjuguide

Hela denna intervju handlar om föräldrastöd som är riktat till föräldrar med barn i tonåren om jag inte uppger något annat.

Förekomst och karaktär på föräldrastödet till föräldrar med barn i tonåren.

1. Finns det föräldrastöd riktat till föräldrar med barn i tonåren i din kommun/landsting?
2. Är föräldrastödet universellt (alltså riktar det sig till alla föräldrar som har barn i tonåren eller är det inriktat på en specifik grupp)?
3. Erbjuder kommunen föräldrastödsprogram? Vilka?
4. Erbjuder kommunen andra föräldrastödjande verksamheter?
5. Hur ser efterfrågan ut från föräldrar till barn i tonåren?
6. Finns det behov som inte möts idag?
7. Är det särskilda grupper av föräldrar som utnyttjar föräldrastödet? Kön, ålder, etnicitet, social bakgrund, bostadsort mm.
8. Finns det någon grupp av föräldrar som inte nås av föräldrastödet? Vilka? Varför? Hur tror du att de skulle kunna nås?
9. Hur ser planerna ut framöver?

Organisation och samverkan

10. Hur många tjänster har din organisation sammantaget avsatt för att arbeta med föräldrastöd under det senaste året? (med tjänst avses att man har ett mer övergripande ansvar för del eller delar av föräldrastödsverksamheten).
  - a. Var är de individer med sådana tjänster placerade i organisationen?
11. Samverkar din kommun/landsting med andra föräldrastödjande aktörer? Vilka?
  - a. Hur är samverkan organiserad? Vad konkret går samverkan ut på?
  - b. Finns det några aktörer som saknas i samverkan?
12. Vilka aktörer som arbetar med föräldrastöd utöver kommuner och landsting känner du till?
13. Finns det några beslutade dokument (styrdokument, policy, verksamhetsplaner mm.) som tar upp arbetet med föräldrastöd?
  - a. Tas föräldrastöd riktad till föräldrar med barn i tonåren upp i dokument(en)?

Länsstyrelsen

14. En viktig utgångspunkt i Länsstyrelsens uppdrag är det jämställda föräldraskapet. Anser du att din organisations föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap?
  - a. På vilket sätt anser du att ert arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap?
15. Vad menar DU med ett jämställt föräldraskap?
16. Är detta något som ni har övervägt när föräldrastödet har planerats?

17. Länsstyrelsernas uppdrag är att stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Vilket stöd önskar du från Länsstyrelsen för att underlätta arbetet med föräldrastöd i din organisation?

Kontakter för enkätundersökning

En enkätundersökning kommer att skickas ut till samtliga kommuner, Landstinget och utvalda organisationer/föreningar i länet.

18. Finns det några andra personer inom din kommun/landsting som du anser vara lämpliga att besvara en enkät om kommunens arbete med föräldrastöd riktat till föräldrar med barn i tonåren? Personerna bör ha kännedom om arbetet med föräldrastöd på ett övergripande plan inom kommunen/landstinget.

Bilaga 2. Enkätfrågor

Denna undersökning handlar om din organisations arbete med föräldrastöd till föräldrar med barn i tonåren. Med organisation avses hela den kommun eller landsting som du arbetar för eller den lokala verksamheten inom länet om du arbetar/är verksam i en ideell organisation/förening.

Kom ihåg att enbart stöd till föräldrar med barn i tonåren är relevant för denna undersökning om inte annat efterfrågas.

Huvudfokus är universellt föräldrastöd, alltså stöd som riktar sig till alla föräldrar oavsett problem eller riskbeteende, om inte annat nämns.

Definition av föräldrastöd: en aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk.

Jag arbetar/är aktiv i:

- Kommun
- Landsting
- Ideell organisation/förening/trossamfund

Jag är anställd av:

- Eskilstuna kommun
- Flens kommun
- Gnesta kommun
- Katrineholms kommun
- Nyköpings kommun
- Oxelösunds kommun
- Strängnäs kommun
- Trosa kommun
- Vingåkers kommun

Inom vilken/vilka förvaltning/ar bedrivs det huvudsakliga föräldrastödsarbetet? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Barn- och utbildningsförvaltning eller motsvarande (skola)
- Socialförvaltning eller motsvarande (vård, omsorg, familj etc)
- Kultur- och fritidsförvaltning eller motsvarande
- Miljöförvaltning eller motsvarande
- Kommunledningen
- Annan förvaltning
- Vet ej

Inom vilken/vilka förvaltning/ar bedrivs det huvudsakliga föräldrastödsarbetet? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Sjukvården (sjukhus)
- Primärvården
- Psykiatri
- Habilitering och hälsa
- Annan förvaltning
- Vet ej

Vilken organisation/förening/trossamfund tillhör du?

Har din organisation en skriftlig policy (eller motsvarande) för arbetet med att samordna frågor/insatser som handlar om föräldrastöd?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Finns det särskilt avsatta medel inom organisationen för det övergripande/samordnande arbetet med föräldrastöd år 2014?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har din organisation erbjudit den egna personalen utbildningsaktiviteter/fortbildningar som gäller föräldrastöd under det senaste året?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har organisationens befintliga utbud av föräldrastöd kartlagts under det senaste året?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har behovet/efterfrågan när det gäller föräldrastöd kartlagts under det senaste året?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Samarbetar din organisation med ett forskningslärosäte (universitet/högskola) kring föräldrastödsarbetet?

- Ja
- Nej
- Vet ej

**Vilka andra aktörer, förutom inom organisationen, känner du till som aktivt arbetar med föräldrastöd?
(Flera svarsalternativ kan anges)**

- Landsting
- Kommuner
- Region-/kommunförbund
- Studieförbund
- Frivilligorganisationer/Föreningar
- Religiösa samfund
- Polisen
- Forskningslärosäte (universitet/högskola)
- Annan aktör
- Känner inte till andra aktörer

Har din organisation någon formaliserad samverkan med någon utomstående aktör som arbetar med föräldrastödjande verksamheter?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Vilka aktörer ingår i denna samverkan? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Landsting
- Kommuner
- Region-/kommunförbund
- Studieförbund
- Frivilligorganisationer/Föreningar
- Religiösa samfund
- Polisen
- Forskningslärosäte (universitet/högskola)
- Annan aktör

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i följande åldersgrupper? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Spädbarn (0-1 år)
- Förskolebarn (2-6 år)
- Skolbarn (7-12 år)
- Tonårsbarn (13-18 år)
- Vet ej

Vilket/vilka av följande föräldrastödsprogram har ni erbjudit till föräldrar med barn i tonåren? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Aktivt föräldraskap
- Connect
- Connect U
- COPE tonår
- EFFEKT
- Föräldrakraft
- Komet (tonår)
- Ledarskapsträning för tonårsföräldrar
- Nya steg
- PREP (friskvård för parrelationer)
- Steg för steg/Föräldrastegen
- Triple P
- Vägledande samtal/ICDP (International Child Development Programme)
- Ömsesidig respekt
- ÖPP (Örebro Preventionsprogram)
- Annat föräldrastödsprogram

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren på andra språk än svenska?

- Ja
- Nej
- Vet ej

På vilka andra språk än svenska har nu erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren?

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram riktade till föräldrar med barn i tonåren som har uttalade problembeteenden?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram till föräldrar med barn i tonåren som varit universellt inriktade (program som riktar sig till alla föräldrar oavsett problem eller liknande)?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödsprogram riktade till föräldrar med barn i tonåren som har funktionsnedsättning?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Hur många grupper föräldrastödsprogram för föräldrar med barn i tonåren har ni genomfört under det senaste året?

Uppskatta ungefär hur många familjer som under det senaste året har deltagit i något (minst 1) föräldrastödsprogram.

Hur många utbildade gruppledare finns det inom er organisation som kan genomföra föräldrastödsprogram?

Följande frågor handlar om andra föräldrastödjande verksamheter, utöver programmen, som er organisation har erbjudit.

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamheter riktade till följande åldersgrupper? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Spädbarn (0-1 år)
- Förskolebarn (2-6 år)
- Skolbarn (7-12 år)
- Tonår (13-18 år)
- Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med barn i tonåren under det senaste året?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Vilken/vilka av följande föräldrastödjande verksamheter har ni erbjudit föräldrar med barn i tonåren som du känner till? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Familjecentral (som inkluderar tonårsföräldrar)
- Föräldrarådgivning
- Föreläsningar om föräldraskap och/eller tillgängligt föräldrastöd
- Studiecirklar för föräldrar om föräldraskap
- Tematiska föräldramöten i skola
- Onlineutbildning på nätet
- Andra föräldrastödjande verksamheter
- Vi erbjuder inga föräldrastödjande verksamheter
- Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamheter till föräldrar med barn i tonåren på andra språk än svenska?

- Ja
- Nej
- Vet ej

På vilka andra språk än svenska har ni erbjudit föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med barn i tonåren?

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamheter riktade till föräldrar med barn i tonåren som har uttalade problembeteenden?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamhet till föräldrar med barn i tonåren som varit universellt inriktade (program som riktar sig till alla föräldrar oavsett problem eller riskbeteende)?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har ni erbjudit föräldrastödjande verksamheter riktade till föräldrar med barn i tonåren som har funktionsnedsättning?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Upplever du att det finns ett behov av att förstärka universella föräldrastödjande insatser (avser både program och verksamhet) riktade till föräldrar med barn i tonåren?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Inom vilket område ser du störst behov att förstärka universella föräldrastödjande insatser riktade till föräldrar med barn i tonåren?

- Familjecentral (med insatser riktade till föräldrar med barn i tonåren)
- Föräldrarådgivning
- Föreläsningar
- Studiecirklar för föräldrar
- Tematiska föräldramöten i skola
- Onlineutbildning på nätet
- Föräldrastödsprogram
- Andra föräldrastödjande insatser

Vad avser du med "andra föräldrastödjande insatser"?

Bedriver er organisation något systematiserat arbete med uppföljning eller utvärdering av de föräldrastödjande insatser som ni erbjuder föräldrar med barn i tonåren?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Vilka kommunikationskanaler använder ni för att förmedla kunskap till allmänheten om de olika föräldrastödjande insatser som kommunen/Landstinget/organisationen erbjuder? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Via vår hemsida
- Broschyr/information som skickas hem till föräldrarna
- Broschyr/information på offentliga platser
- Information på föräldramöten på skolan
- Information i massmedia
- Andra kommunikationskanaler
- Vi använder inga kommunikationskanaler
- Vet ej

Känner du till att det finns en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd?

- Ja
- Nej

Vilka kanaler använder du själv för att hålla dig uppdaterad i frågor som rör föräldrastöd? (Flera svarsalternativ kan anges)

- Folkhälsomyndighetens webb (tidigare Statens folkhälsoinstitut)
- Rapporter/kunskapsunderlag från Statens folkhälsoinstitut/folkhälsomyndigheten
- SBU (Statens beredning för medicinsk utvärdering)
- Socialstyrelsen
- Länsstyrelsen
- Skolverket
- Region-/kommunförbund
- Andra kanaler
- Jag håller mig inte uppdaterad i frågor som rör föräldrastöd

En viktig utgångspunkt i Länsstyrelsernas uppdrag är det jämställda föräldraskapet. Anser du att din organisations föräldrastödjande arbete bidrar till ett jämställt föräldraskap?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Är jämställdhet något som har övervägts när föräldrastödet har planerats?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Länsstyrelsernas uppdrag är att stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren. Vilket stöd önskar du från Länsstyrelsen för att underlätta arbetet med föräldrastöd i din organisation?

Länsstyrelsen i Södermanlands län ger årligen ut ett stort antal rapporter och publikationer som samlas i Länsstyrelsens publikationsarkiv.

Rapporter och andra publikationer kan hämtas på följande webbadress:
www.lansstyrelsen.se/sodermanland/sv/publikationer

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

www.lansstyrelsen.se/sodermanland